

شنبه ۸ اردیبهشت

نظریه زبان‌ها و ماشین‌ها
بهار ۱۴۰۳

تمرین سوم

پرسش نخست

برای هر یک زبان‌های زیر دستور زبان مستقل از متن و یک خودکاره‌ی پشته‌ای بیاورید.

(۳ نمره) $L = \{a^i b^j c^k \mid i, j, k \in \mathbb{N}, i = j \text{ یا } j = k\}$ (آ)

(ب) L زبان رشته‌هایی شامل دو گونه پرانتز $()$ و $[]$ است که هر دو گونه پرانتز در متوازن^۱ هستند. برای نمونه،
(۳ نمره) $\epsilon, (), [], ([()]) \in L$ اما $[(())] \notin L$.

(۴ نمره) (ج) $L = \{a^i b^j \mid i/2 \leq j \leq 3i/2\}$

پرسش دوم

دو قضیه زیر را درباره خودکاره پشته‌ای قطعی^۲ اثبات کنید.

(آ) برای هر زبان منظم، یک خودکاره پشته‌ای قطعی دو حالتی وجود است که هیچ گذر ϵ ندارد و هرگز نمادی را
(۵ نمره) از پشته حذف نمی‌کند.

(ب) اگر زبان L یک خودکاره پشته‌ای قطعی داشته باشد، آنگاه یک دستور زبان نامبهم^۳ برای آن موجود است. (۵ نمره)

پرسش سوم

فرم نرمال چامسکی و گریباخ هر یک از دستور زبان‌ها زیر بدست آورید.

balanced^۱
DPDA^۲
unambiguous CFG^۳

۱.

(۳ نمره)

$$S \rightarrow ASB|\epsilon$$

$$A \rightarrow aAS|a$$

$$B \rightarrow SbS|A|bb$$

۲.

(۳ نمره)

$$S \rightarrow aAa|bBb|BB$$

$$A \rightarrow C$$

$$B \rightarrow S|A$$

$$C \rightarrow S|\epsilon$$

۳.

(۴ نمره)

$$S \rightarrow AAA|B$$

$$A \rightarrow aA|B$$

$$B \rightarrow \epsilon$$

پرسش چهارم

کدام یک از دستور زبان‌ها زیر زیر مبهم است؟

(آ)

(۳ نمره)

$$S \rightarrow aS|aSbS|\epsilon$$

(ب)

(۳ نمره)

$$S \rightarrow AaB$$

$$A \rightarrow bA|\epsilon$$

$$B \rightarrow aB|bB|\epsilon$$

(ج)

(۴ نمره)

$$S \rightarrow A|B$$

$$A \rightarrow aAbA|c$$

$$B \rightarrow aS|aAbB$$

پرسش پنجم

۱. با بکارگیری لم تزریق نشان دهید که زبان‌های زیر مستقل از متن نیستند.

(۲ نمره)

$$L = \{a^i b^j c^k | i, j, k \in \mathbb{N}, i < j < k\} \quad (\text{آ})$$

(۲ نمره)

$$L = \{a^i b^{i^2} | i \in \mathbb{N}\} \quad (\text{ب})$$

(ج) بگمارید که $b(n)$ گسترش دودویی n بدون صفرهای چپ باشد، برای نمونه $b(5) = 101$. سپس نشان

(۳ نمره)

دهید که زبان $L = \{b(n) \$ b(n+1) | n \in \mathbb{N}\}$ مستقل از متن نیست.

(۳ نمره)

$$L = \{a^i b^j c^k | i, j, k \in \mathbb{N}, j = \max(i, k)\} \quad (\text{د})$$

۲. ویژگی‌های بستاری زیر را برای دستور زبان‌های مستقل از متن نشان دهید. بگمارید که L یک زبان مستقل از متن است.

(۲ نمره)

(آ) زبان L^R مستقل از متن است.

(۳ نمره)

(ب) اگر R یک زبان منظم باشد، آنگاه $L \cap R$ نیز مستقل از متن است.

(۵ نمره)

(ج) اگر h یک هم‌ریختی باشد، آنگاه $h(L)$ و $h^{-1}(L)$ مستقل از متن هستند.

پرسش امتیازی

۱. بگذارید $\Sigma = \{0, 1, \epsilon, (,), +, *, \emptyset\}$ باشد. یک دستور زبان G بیاورید که همه رشته‌هایی که یک عبارت منظم درست در زبان $\{0, 1\}$ هستند را تولید کند.

(۳ نمره)

۲. بررسی کنید که دستور زبانی که آورده‌اید مبهم است یا نه؟ اگر مبهم است یک دستور زبان نامبهم برای آن بیاورید.

(۳ نمره)